

خطر تکرار جرم در سن، و دوره های مختلف زندگی بزهکار

تکرار جرم در حقوق کیفری حالت بزهکاری است که با وجود داشتن پیشینه کیفری یعنی

یک یا چند محکومیت قطعی در تعریف قانونی تکرار جرم امری اساسی است بدین

توضیح که اگر بزهکاری مرتکب حتی ۵۰ جرم یکی پس از دیگری شده ولی مورد

پیگیری کیفری قرار نگرفته و بطور قطعی به یک مجازات محکوم نشده باشد این بزهکار

از نظر قانونی در حالت تکرار جرم نیست این حالت در حقوق جزا تعدد جرم نام دارد

تکرار جرم البته بشرط آنکه تمامی شرایط قانونی نیز جمع باشد از موارد تشدید کیفر است

زیرا فرض بر این است که هنگامیکه شخصی با وجود یک محکومیت قطعی و تحمل یک

مجازات دیگر با مرتکب جرم میشود این امر نشان میدهد که مجازاتی که قبلاً اجرا شده

است از نظر مقدار کافی برای درمان این بزهکار نبوده و این بار بایستی بر مقدار این دارو

افزود تا مداوا فراهم آید این پرسش در حقوق جزا پیش نیامده است که ممکن است اساساً

ماهیت این دارو برای درمان درد مناسب نباشد و دارویی که با درد بیگانه است هر چه هم

که بر مقدار آن افزوده شود باز هم هیچ هنری نخواهد کرد با وجود آنهمه تحول علمی

و فکری از یک قرن پیش در شناخت بزهکار و پدیده بزهکاری بوجود آمده است باز هم

مجازات در حقوق جزا تقریباً تنها وسیله برای تأمین دفاع اجتماعی و اصلاح بزهکار است

در هر صورت گفتگو در مورد شرایط قانونی تکرار جرم و آثار آن مورد نظر مانیت.

از نظر جرم شناسی تکرار جرم حالت بزهکاری است که پس از یک رفتار مجرمانه دیگر بابه انجام جرم دیگری دست میزند همانگونه که ملاحظه میشود در این تعریف وجود یک محکومیت قطعی شرط تحقق معنای تکرار جرم نیست باوجود این نباید گمان برد که وجود یک محکومیت قطعی که در حقوق جزا یک شرط وپایه اساسی برای تحقق تکرار جرم است از نظر علمی و جرم شناسی هیچ ارزشی ندارد بسیاری از جرم شناسان برای این شرط قانونی ارزش علمی ویژه ای قائل هستند زیرا ممکن است بزهکاری پیاپی مرتکب جرم شود این امر احتمالاً نمایشگر یک حالت خطرناک در این بزهکار است اما خطر وهم رسوائی در موردی که بزهکار باوجود یک محکومیت قطعی مرتکب تکرار جرم شده است خیلی بیشتر نمایان میشود در اینجا بزهکار قبلاً مرتکب جرمی شده و بدین سبب مورد پی گیری قرار گرفته ، بکالانتقیری و دادسرا کشیده شد و در دادگاه به مجازات محکوم گردیده به زندان رفته اما پس از آزادی از زندان دیگر بار رفتار ضد اجتماعی خویش را از سر گرفته است، پر پیدا است که در این مورد خطر بیشتری وجود دارد زیرا در مورد نخست که بزهکار مرتکب جرمهای متعدد گردیده ولی مورد پی گیری قرار نگرفته است ممکن است تصور نمود که این شخص از وصف ضد اجتماعی رفتارهای خویش واز واکنش جامعه در برابر این رفتارها هیچ آگاهی ندارد اما چنین تصویری در موردی که بزهکار باوجود یک محکومیت قطعی واقامت در زندان مرتکب جرم میشود وجود ندارد. ارتکاب جرم پس از یک محکومیت قطعی واقامت در زندان و آگاهی از واکنش جامعه پس از

یک محکومیت قطعی و اقامت در زندان و آگاهی از واکنش جامعه نمایشگر این واقعیت است که این بزهکار در رفتار ضد اجتماعی خویش کاملاً مصمم و پابرجاست و دیگر نباید این تکرار جرم را شوخی و دست کم گرفت زیرا این شخص با وجود تحمل یک مجازا و آگاهی از سیستم کیفری در ارتکاب مجدد جرم درنگ نکرده است بدین جهات تکرار جرم و بویژه پس از وجود یک محکومیت قطعی یکی از مسائل بسیار پراهمیت در جرم شناسی است اساساً موضوع دانش جرم شناسی و بررسی این موضوع است که چرا با وجود سیستم کیفری و مجازات پاره ای افراد رفتارهای مجرمانه دست میزنند و این مجازات هائی که در قانون جزا پیش بینی شده اند نمیتوانند هیچ هراسیدردل آنان برانگیزند و آنان را از انجام جرم باز دارند از سوئی دیگر تکرار جرم پس از یک محکومیت قطعی نشانه ناکامی و شکست سیستم کیفری و اداره زندان در اصلاح بزهکار است خوداز اینروست که تکرار جرم در جرم شناسی از جهات گوناگون مورد توجه و بررسی قرار گرفته است یکی از مسائلی که در پژوهشهای علمی در مورد تکرار جرم پیش آمده این است که آیا بین تکرار جرم و سن رابطه ای هست یا خیر؟ در چه سنی و چه دوره ای از عمر خطر تکرار جرم از سوی بزهکار بیشتر است در این مورد پژوهشهای آماری فراوان وجود دارند که به نقل پاره ای از آنها میپردازیم پرسش دیگری نیز بمناسبت این بررسی پیش میآید و آن اینکه آیا بین بزهکاری کودکان و بزهکاری بعد از بزرگسالان رابطه ای هست یا خیر.

۱- رابطه سن و تکرار جرم

بطور کلی ثابت شده است که فعالیت های مجرمانه در سن های ۱۸ تا ۲۵ سالگی بسیار

شدید است و این شدت کم و بیش تا سن ۳۰ سالگی ادامه دارد از ۳۰ سالگی بعد فعالیت های

ضد اجتماعی کم و کمتر میشوند و در سن ۴۰ سالگی این فعالیت متوقف میگردد ارتکاب

بزه پس از ۴۰ سالگی امری بیش و کم استثنائی است ۱

این قاعده کلی در مورد تکرار جرم هم صادق است خطر تکرار جرم در سنهای جوانی

یعنی ۲۰ تا ۳۰ سالگی و شاید ۳۵ سالگی بسیار زیاد است بزهکارانی که در این دوره از سن

مرتکب جرم میشوند احتمال اینکه پس از رهائی از زندان رفتار ضد اجتماعی خویش را

تکرار و باز هم تکرار نمایند بسیار زیاد است اما بتدریج که بزهکار در زمان پیش میرود خطر

تکرار جرم در وی کمتر میشود ولی این خطر کم و بیش تا ۴۰ سالگی وجود دارد خطر

تکرار جرم از ۴۰ سالگی به بعد تقریباً از بین میرود بزهکارانی که باین سن رسیده اند

احتمال اینکه پس از رهائی از زندان مرتکب تکرار جرم شوند بسیار کم است پژوهشهای

آماري در مورد سن بزهکاران بعاتد و حرفه ای نشان داده اند که بیشترین بزهکاران

۲۵ تا ۳۵ ساله و کمی از آنان ۳۵ تا ۴۰ ساله میباشد چنین بود قاعده تقریباً کلی در مورد رابطه

سن و تکرار جرم آمارهائی در این مورد از کشور بلژیک - فرانسه - انگلستان - کانادا

در اختیار ماست و نتیجه همه این پژوهشهای آماری تقریباً یکی است به نقل این آمارها

میردازیم که در بررسی این آمارها رابطه بین تکرار جرم و سن بیشتر و بهتر آشکار میشود.

در کانادا آقای کرمیه (176 Mr .B.Cormiet) نفرز هکار را مورد یک مطالعه

و بررسی علمی قراردادده است این گروه مورد آزمایش از بین بز هکارانی انتخاب شده اند

که تا ۲۰ سالگی دارای رفتار اجتماعی پسندیده ای بوده و بعد از رسیدن به ۲۰ سالگی برای

نخستین بار مرتکب جرم شده اند از نظر رابطه بین سن و تکرار جرم این ۱۷۶ نفر بین

گروههای مختلف تقسیم شده و نتایج زیر در این بررسی آماری بدست آمده است ۱.

سن بزهکار در هنگام مرتکب تکرار مرتکب تکرار درصد تکرار

ارتکاب نخستین بزه جرم نشده اند جرم شده اند جرم

تعداد

۲۰ تا ۲۹ سالگی ۷۹ ۳۵ ۴۴ ۰۷/۵۵

۳۰ تا ۳۹ سالگی ۲۹ ۲۸ ۲۱ ۹/۴۲

۴۰ تا ۵۰ سالگی و بیشتر ۴۸ ۴۲ ۶ ۱۲/۵

مجموع ۱۷۶ ۱۰۵ ۴۷۱ ۴۰/۴

همانگونه که ملاحظه میشود در بین بزهکارانی که در سنهای ۲۰ تا ۳۹ سالگی مرتکب جرم شده اند درصد تکرار جرم زیاد است و برعکس برای بزهکارانی که پس از ۴۰ سالگی مرتکب جرم شده اند این درصد بسیار کم و ناچیز است.

در بلژیک نیز اداره امور زندانها در ۱۹۷۲ به یک مطالعه علمی در مورد بزهکاران دست زده است تعداد بزهکاران مورد مطالعه ۵۹۷ نفر بوده اند و اینها در ۱۹۶۱ از زندان آزاد شده اند.

در مورد این امر که چند درصد از این بزهکاران پس از رهایی از زندان مرتکب تکرار جرم شده و زندان باز گشته اند و این گروه که بدینگونه مرتکب تکرار جرم شده اند بیشتر دارای

چه سنی بوده اند نتایج آماری زیر بدست آمده است. ۲.

سن بزهکار در هنگام تعداد کل مرتکب تکرار درصد تکرار

آزادی آزاد شدگان جرم شده اند جرم

از ۱۸ تا ۲۱ سالگی ۲۸ ۵۴ ۵/۸۵

از ۲۱ تا ۲۵ سالگی ۳۴ ۸۷ ۴۹/۴۲

از ۲۵ تا ۳۰ سالگی ۵۳ ۱۲۷ ۴۱/۷۳

از ۳۰ تا ۴۰ سالگی ۸۰ ۱۹۶ ۴۰/۷۱

از ۴۰ تا ۵۰ سالگی ۱۹ ۶۵ ۲۹/۲۳

از ۵۰ تا ۶۰ سالگی ۸ ۴۳ ۱۸/۱۸

بیش از ۶۰ سالگی ۴ ۲۴ ۱۶/۶

۲۳۵ ۵۹۷

این آمار بخوبی نشان میدهد که:

۱- احتمال تکرار جرم با افزایش سن بزهکار کم میشود

۲- احتمال تکرار جرم در مورد بزهکارانی که دارای ۴۰ سال یا بیشتر هستند بسیار کم

است.

۳- پژوهشهای دیگری هم در همین زمینه در سالهای ۱۹۵۵ و ۱۹۶۷ بعمل آمده بود و نتیجه

این پژوهشها هم با آنچه بیان شد تقریباً یکسان است.

در فرانسه نیز ۲۸۲ بزهکار حرفه ای مورد مطالعه قرار گرفته اند و در مورد سن آنان نتایج

زیر بدست آمده است ۱.

۳۰ ساله ۳۶ نفر

۳۰ تا ۴۰ ساله ۱۲۷ نفر

۴۰ تا ۵۰ ساله ۸۸ نفر

۵۰ تا ۶۰ ساله ۲۸ نفر

بیش از ۶۰ ساله ۳ نفر

یعنی در واقع در حدود سه چهارم از این بزهکاران حرفه ای کمتر از ۴۰ سال داشته اند

همانگونه ملاحظه میشود بین نتایجی که در پژوهشهای آماری در کشورهای

کانادا، بلژیک، فرانسه بعمل آمده است و ما آنرا نقل کردیم هم آهنگی کامل وجود دارد

و همه نشان میدهند که خطر تکرار جرم در سنهای بین ۲۰ تا ۳۰ و ۳۵ سالگی زیاد است اما بتدریج با افزایش سن این خطر کم و کمتر میشود.

همچنین ثابت شده است که بین بزهکاری کودکان و بزهکاری بعبادت در نزد بزرگسالان نیز رابطه ای وجود دارد.

۲- رابطه بین بزهکاری جوانان و بزهکاری بعبادت

پژوهشهای آماری نشان میدهند که بیشتر از کسانی که امروز در بزرگسالی مرتکب تکرار جرم میشوند و رفتار مجرمانه آنان بصورت عادت و تکرار درمیآید دارای پیشینه کیفری در سن کودکی میباشند.

دکتروست (Dr. WEST) در انگلستان صد نفر از بزهکاران حرفه ای را مورد بررسی قرارداد است نتیجه این بررسی علمی که بایک روش بسیار منظم و علمی انجام یافت در ۱۹۶۲ انتشار یافت ۱.

دکتروست در پژوهش علمی خویش باین نتیجه رسیده است که بیشتر این بزهکاران حرفه ای و بعبادت دارای پیشینه کیفری در سن های خردسالی و کودکی بوده اند این صد بزهکار از نظر سنی که در آن برای نخستین بار مرتکب جرم شده اند چنین تقسیم میشوند.

سن ۱۰ تا ۱۳ سالگی ۲۰ نفر

سن ۱۴ تا ۱۶ سالگی ۱۹ نفر

سن ۱۷ تا ۱۹ سالگی ۲۶ نفر

سن ۲۰ تا ۲۲ سالگی ۱۰ نفر

سن ۲۳ تا ۲۵ سالگی ۱۰ نفر

سن ۲۶ تا ۳۰ سالگی ۷ نفر

بیشتر از ۳۰ سالگی ۶ نفر

این آمار نشان میدهد که ۶۵ درصد از این بزهکاران حرفه ای دارای سابقه جرم در سن خردسالی هستند.

دربلژیک نیز ۱۸۱ بزهکار بابت مورد مطالعه و پژوهش قرار گرفته اند یکی از مسائل این پژوهش بررسی این موضوع بوده است که چند درصد از این بزهکاران حرفه ای دارای

پیشینه کیفری در سن خردسالی بوده اند و این بزهکاران حرفه ای رفتار ضد اجتماعی

خویش را در چه سنی آغاز نموده اند این بزهکاران از نظر سنی که در آن برای نخستین بار

مرتکب جرم شده اند به گروههای سنی زیر تقسیم شده اند و نتایج زیر در این مورد بدست

آمده است .

سن در هنگام ارتکاب نخستین بزه تعداد درصد

از ۱۰ تا ۱۵ سالگی ۳۸ نفر ۲۱ درصد

از ۱۶ تا ۲۰ سالگی ۷۰ نفر ۴۱ درصد

از ۲۱ تا ۲۵ سالگی ۳۴ نفر ۱۹ درصد

از ۲۶ تا ۳۰ سالگی ۲۱ نفر ۱۲ درصد

از ۳۱ تا ۳۵ سالگی ۸ نفر ۴ درصد

از ۳۶ تا ۴۰ سالگی ۴ نفر ۲ درصد

از ۴۱ تا ۴۵ سالگی ۳ نفر ۱/۵ درصد

از ۴۶ تا ۵۰ سالگی ۱ نفر ۰/۵ درصد

از ۴۵ تا ۶۰ سالگی ۲ نفر ۱ درصد

همانگونه که ملاحظه میشود ۶۱ درصد از این بزهکاران دارای پیشینه کیفری در سن

خردسالی هستند یعنی پیش از ۲۰ سالگی مرتکب جرم شده اند. در فرانسه نیز مطالعه

مشابهی در مورد صد بزهکار حرفه ای بعمل آمده و نتیجه آن چنین بوده است.

۴۴/۶ درصد از اینان دارای پیشینه کیفری در سن قبل از ۱۸ سالگی بوده اند ۱۸/۲ درصد

از آنان دارای پیشینه کیفری در سنهای ۱۸ تا ۲۱ سالگی بوده اند.

۳۲/۲ درصد از آنان دارای پیشینه کیفری پس از ۲۱ سالگی بوده اند ۲ از تمامی این

پژوهشهای آماری میتوان چنین برداشت نمود که:

۱- بین بزهکاری خردسالان و بزهکاری بعبادت در نزد بزرگسالان رابطه بسیار بسیار نزدیک

وجود دارد.

۲- بزهکاران حرفه ای امروز نوجوانان بزهکار دیروز بوده اند و یا بعبارت دیگر کودکان

بزهکار امروز مجرمان حرفه ای فردا هستند و این خود یکبار دیگر اهمیت اقدامهای تربیتی

را برای اصلاح و آموزش کودکان بزهکار نمایان میسازد

منابع:

۱- Pinatel. Essai de synthese des aspects criminologiques et

Juridiques du recidivisme. Revue Penitentiaire 1969-p249

۱- Pinatel. Traite de criminologie 1970P.201

۱- the Probleme of recidivism and treatment of the latecomer to

crime in canadian jonrn correction 1961, 3 P.51

۲- Bulletin de l, administration Penitentiaire belge 1973P.87

Finelli in revue Penitentiaire et droit Penal 1951 P.46 et 47-۱

the habitula prisoner . London 1963-۱

Hermaune Bekaert .L. application de la loi de defense sociale -۱

du 9 Avril 1930 aux recidivistes et delinquants d. habitude. Rev
(belge) dr et crim 1936 P923

Revue Penitentiaire et de droit penal . 1951. P. 46 et 47 s-۲

نویسنده : دکتر شفیع شفیعی